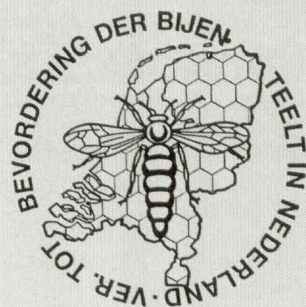

Belangstelling voor de inzendingen van de honing- en waskeuring.

Prof. Frans Jacobs sprak in Berlicum over bijen en bestuiving

Catherine Reker

Op 21 oktober j.l. hield prof. F. Jacobs een lezing over 'Bijen en Bestuiving' voor de Studieclub Insektenbestuiving i.o. te Berlicum. In zijn prille bestaan (de eerste samenkomst was op 22 maart van dit jaar) heeft deze club al een aantal belangwekkende lezingen georganiseerd. Zeer interessant was ook de lezing van Frans Jacobs, verbonden aan de Rijksuniversiteit van Gent. Imkers, hommeltelers en groenten- en fruittelers uit het hele land waren hiervoor naar Berlicum getogen. Gedurende zes jaar is door dr. Dominique Houbaert o.l.v. dr. Jacobs, onderzoek verricht naar de bestuiving van aardbeien in kassen. Het was een gesubsidieerd onderzoek, later werd ook onderzoek uitgevoerd voor bestuiving van tomaten. Ook werd een vergelijking gemaakt tussen honingbijen en hommels. Een groot probleem kan zijn dat veel mensen zich zullen verkijken op het feit dat de geur en kleur van een gewas onder glas (of een daarmee te vergelijken materiaal) niet als zodanig door de bij wordt herkend. Veel onderzoek is verricht naar de verschillende mogelijkheden betreffende kassen: vergeleken werden o.m. de lichtdoorlaatbaarheid, de hoogte en de verschillende materialen. De bestuivende insecten moeten de gewassen herkennen en daarvoor zijn materiaal en constructie van de kassen van groot belang.

Het specialisme van de bestuivingsimker

De onontbeerlijke kennis over kassen is voor de leverancier van de bijen en hommels niet het enige: er wordt ook een afwijkende manier van imkeren vereist. Het best is om de volken voor te bereiden: drie weken vóór plaatsing in de kas laat men de bijen afvliegen. Gewassen mogen niet te weinig en zeker niet worden over-bevlogen. De sterkte van het bijenvolk moet in overeenstemming zijn met het aantal bloemen. De eerste bloemen moeten worden vertroeteld! De imker moet op de hoogte zijn van de vereiste luchtvochtigheid, de temperatuur en de hoogte van de te plaatsen volken. Bovendien is het aantal bijen per gewas verschillend. Zo geldt voor aardbeien als vuistregel: een flinke zesramer per 1000m². Er moet veel open broed aanwezig zijn: de jonge bijen moeten in de kas versneld stuifmeel verzamelen. De imker moet het verschil kennen tussen bijenvlucht en bloembezoek... Niet bijvoeren, tenzij uit noodzaak. Voor aardbeien geldt een suikerconcentratie

24 gekwalificeerd werd, ontving een door mevrouw Natalie van Iersel ontworpen en ingevuld certificaat.

Natuurlijk was het IKC present met een interessante presentatie over de hommelteelt, de stichting NECTAR gaf voorlichting over haar activiteiten met bijenteelt in de tropen en natuurlijk ontbraken de Vrienden van Ambrosiushoeve niet. Ook de drachtplantenbeurs en de verkoopstands voor drachtplanten van de Gentiaan en de Fa. van der Wiel kregen voldoende belangstelling.

De inwendige mens werd niet vergeten. Voor iedereen was er soep en broodjes en het uitdelen van de lunch verliep uitstekend. Velen maakten tijdens de lunchpauze gebruik van de gelegenheid om onze Honingzomerij te bezoeken en een nieuwe voorraad imkermaterialen in te slaan.

De Studiedag die zich kenmerkte door de goede sfeer en het uitgebalanceerde programma werd besloten met een loterij van drachtplanten en bijenprodukten. In zijn slotwoord dankte de dagvoorzitter, de heer Harrie Weijenborg de MAS in Bostel voor haar gastvrijheid, de huishoudelijke staf en verdere medewerkers voor hun inzet en de deelnemers voor hun enthousiasme.

De inzending voor de vlechtwerkkeuring.

van 20-25 %, erg laag dus. Als men hier een hogere concentratie voer aanbiedt dan de aardbei levert, zullen ze dit gewas niet meer bezoeken. Het gewas moet aantrekkelijker zijn. Bijen zijn net mensen: met een minimum aan energie een maximum aan resultaat behalen. Niet alleen verschilt het aantal volken per gewas, ook de favoriete bestuiver kan verschillen. Voor tomaten bijvoorbeeld geldt dat de hommelt het beter doet. Het voordeel van bijen boven hommels is dat bijen gemakkelijk verplaatsbaar zijn, dat zij bloemvast zijn en dat hun communicatief vermogen zeer goed ontwikkeld is. Zo goed, dat dit zich wel eens tégen hen keert, althans voor de fruit- en groeteler: als buiten de kas een favoriete dracht bloeit, zullen bijen door openingen in de kas hierop vliegen. Bij terugkeer in de kas zullen zij hun collega's de heuglijke tijding melden, dat het buiten beter toeven is!

Relatie imker en fruit- groenteteler

Met behulp van dia's, grafieken en tabellen, werd duidelijk aangetoond, dat bijen de economische waarde van een gewas voor de teler positief beïnvloeden. Er moet een dialoog op gang worden gebracht tussen de leverancier van de bestuivende insecten en de teler van de gewassen. Een voorlichtingsdienst is gewenst, evenals een centralisatie van de kennis op dit gebied. Kennis en begrip van elkaars mogelijkheden en moeilijkheden is een vereiste. Voor de hommeltelers is op dit gebied al veel gerealiseerd: contact en controle over en weer. Zo zullen ook bestuivingsimkers de juiste bijen moeten leveren op het juiste tijdstip! Door de onderzoeken van dr. Houbaert, is al veel werk verricht waarmee wij ons voordeel kunnen doen. Als ik u mag herinneren aan wat Lei Hensels al op dit gebied heeft geschreven en verteld, kunnen we, wat de bestuivingsimkerij betreft, in een rijdende trein stappen. In Vlaanderen worden veel weekendcursussen gegeven over het specifieke terrein van de bestuiving door bijen. Ook in Nederland komen steeds meer cursussen op dit gebied. Pas als de imker goed op de hoogte is van het specialisme voor de bestuivingsvolken en de groente- en fruitteler weet waar een goede kas met een goed gewas aan moet voldoen, zullen goede afspraken resulteren in een duidelijk aantoonbare meerwaarde die bijen hebben bewerkstelligd. Die economische meerwaarde moet ook duidelijk tot uiting komen in het bestuivingsgeld. Een spervuur van vragen volgde op deze ongelooflijk boeiende en geanimeerde lezing en menigeen hoopt op een 'tot ziens Frans Jacobs!' Jan Charpentier, voorzitter van de Studieclub, dankte namens de aanwezigen met een 'enveloppe' plus een rijk gevulde mand met artikelen waarvan alleen door de toegevoegde waarde van de honingbij genoten kan worden! Hebt u belangstelling voor de Studieclub? Bel Jan Charpentier, 04103-2039.

Terugblik op de Nationale Honingkeuring VBBN

D. Hofland

In het Bijenhuis te Wageningen vond op 16 oktober j.l. de Nationale Honingkeuring plaats. Zevenendertig imkers lieten in totaal 139 inzendingen keuren door 20 keurmeesters. Wat opviel was dat in de klassen 4 en 6 (heidehoningen) met relatief toch weinig inzendingen (18) elf prijzen werden

behaald. Er vielen in de klasse 4 zelfs meer eerste prijzen dan in klasse 1. Alle drie de inzendingen in klasse 6 behaalden een prijs. Een compliment is hier op zijn plaats voor de imkers die zich op deze klasse hebben toegelegd.

Dit jaar konden ook de 'Ridder van Rappard' wisselprijs en de medaille van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden uitgereikt en wel aan de heer C. van Holland. Onderstaande overzichten geven een totaal beeld van het aantal inzendingen en de resultaten die door de inzenders werden geboekt.

Overzicht van de deelnemers die prijzen hebben behaald in bepaalde klassen

Deelnemer	Klasse	1e prijs	2e prijs	3e prijs
Muntjewolf P.C.	5			1x
Molenaar R.	3		1x	1x
Striek H.	2			1x
Janssen F.G.A.	3			1x
Opschoor M.	1		2x	
	3		1x	3x
Verwoert A.	3			1x
	5			1x
Maat G. ter	4			1x
Holland C. van	1			3x
	3		1x	
	4		1x	
	5	1x		
	6		1x	
	7	1x		
	8		1x	
Brands D.	6		1x	
Tongeren D.M.H. van	2			1x
	4			1x
	6	1x		
	7		1x	
Leushuis S.	2			1x
	4	1x		
Jong H. de	5	1x		
Hendriks J.D.	2			1x
	3			1x
Alting H.	1	2x		
	2			1x
	3		1x	
	4		1x	
Raa H. te	5		1x	
Wessels G.H.	2		1x	
	4	1x		
Monkehorst H.J.J.	1		2x	1x
	2			1x
	4			1x
Oosterom	4			1x
Engels L.	1			1x
	9		2x	
	16	1x		
Modde F.J.A.	2			1x
	16		1x	

25

Overzicht van het aantal inzendingen dat de deelnemers ter keuring aanboden, aantal inzendingen (aantal inzenders): 6 (1), 8 (1), 9 (1), 21 (1), 4 (2), 3 (3), 5 (3), 7 (5), 2 (8), 1 (12)

Bijenhof in Rijswijk

Henk C. Romein

Zaterdag 18 september was het zo ver. De familie Van Gelderen ontving veel bevriende imkers, cursisten en kennissen op hun Bijenhof, gelegen op het volkstuincomplex 'Lommerrijck' in Rijswijk. Om 11.30 uur werd de officiële opening verricht door de burgemeester van Rijswijk de heer P. Roscam Abbing. Achttien jaar geleden zijn Gerda en Leo van Gelderen na een beginnerscursus begonnen met imkeren. Ook hun dochter Petra en hun zoon Wouter zijn actief in de bijenhouderij. Toen Gerda en Leo bij het volkstuincomplex om een tuin verzochten met als doel daar een bijentuin te maken werd dit afgewezen. Tot hun verbazing kwam een half jaar later de mededeling van het bestuur dat zij alsnog welkom waren. Met tien volken hebben zij daar al die jaren fijn geïmkerd en doen dat nog steeds. Drie jaar geleden ontstond het idee om op de tuin een bijenpaviljoen te bouwen. Een bevriend architect maakte een ontwerp. Met behulp van familie en vrienden is er daarna drie jaar gebouwd. De belangrijkste vorm is de zeshoek, die overal in terugkomt, tot in de plantenbakken toe. In het paviljoen is een tentoonstelling ingericht. Hier kunnen schoolklassen en geïnteresseerde clubs een excursie maken. Leo van Gelderen geeft zowel cursussen voor beginners als voor gevorderden. Bovendien is hij honingkeurmeester. Familie Van Gelderen, van harte gefeliciteerd met jullie prachtige Bijenhof, een schitterende presentatie voor de bijenhouderij.

26

Bijengezondheid

Catherine Reker

Zaterdag 30 en zondag 31 oktober j.l. is door 17 enthousiaste imkers deelgenomen aan een weekend 'Bijengezondheid'. Groep Drente had het geluk twee gerenommeerde Vlaamse docenten in haar midden te hebben. Roeland Vaes en Michel Asperges kwamen vanuit Belgisch, pardon, Vlaams Limburg om op een zeer deskundige manier, gekoppeld aan een lichtvoetige en humoristische aanpak, de Drentse (en Groningse) aanwezigen voor te lichten. Met een auto tot aan de nok gevuld met microscopen (gewone en binoculair) vloeistoffen, pincetten, dia's, sheets en dode bijen ... Het was een weekend van hard werken. Nadat was uitgelegd hoe de microscoop werkte, werd uitgebreid ingegaan op de anatomie en de fysiologie van de bij. Daarna werden ziekten letterlijk onder de loep genomen. Ziekten als nosema en kalkbroed en de tracheemijt werden behandeld, uitgebreid werd stilgestaan bij gebreksziekten, de verantwoordelijkheid van de imker werd duidelijk en uitgebreid behandeld. Uiteraard kwam ook de varroamijt onder het binoculair, een afschrikwekkende mijt, waarbij de bijenluis een schoonheid is, niet in de laatste plaats door het effect van beide op de bij. Met de bijenluis valt nog wel te leven! Met het blote oog 'niet van echt te onderscheiden' blijkt dat veel imkers zich nog al eens vergissen in deze parasieten. Als u een varroamijt aantreft op de moeder schrik dan niet te snel: in 999 van de 1000 gevallen is dit een bijenluis*, alleluia! Het grote voordeel van een stuk papier of iets dergelijks onder de varroabodem is dat hier heel veel uit is af te leiden zoals de winterzit, de hoeveelheid voor,

of het volk moergoed is e.d. Het staat buiten kijf dat imkers geen struisvogelpolitiek moeten bedrijven wat bijenziekten betreft. Het is niet het aangenaamste onderdeel van het imkeren, maar de ogen ervoor sluiten heeft een averechts effect op onze volken. Als een cursus zoals deze tijdens één weekend plaatsvindt en dan onder leiding van dergelijke gedreven en vrolijke leraren, die dan nog alles in hun mooie sappig uitgesproken Vlaamse taal brengen, dan wordt een dergelijke cursus een feestelijke bijeenkomst. Er is veel gelachen, gesproken en gediscussieerd tussen de Vlaamse Limburgers en de Drenten. Zo zijn ook de bi-laterale betrekkingen, die al enige jaren geleden tot stand kwamen, nauwer aangehaald en kunnen we nu spreken van een inter-cultureel verdrag. Van elkaar leren, veel met elkaar praten en vooral: veel samen genieten, deze keer in De Wieden, volgende keer wellicht weer ergens in het Vlaamse land? Rest mij nog namens alle deelnemers Michel en Roeland mijn dank uit te spreken voor het gebodene. Het enige wat gemist werd was een fototoestel, zodat we de lezers van **Bijen** niet kunnen laten genieten van een mooi plaatje van bezige (darren)bijen, gebogen over eiwitvellichaampjes, tracheeën en wat dies meer zij, dit alles met een blik van Eureka!!

*) De bijenluis is een vleugelloos insect en heeft dus een lichaam dat samengesteld is uit zichtbare segmenten en aan dat lichaam zitten zes poten.

Uit de PC van de voorzitter

Dick Vunderink

Ik wens u namens het Hoofdbestuur een goed 1994 toe. Voor u gezondheid en voor ons allen een plezierig bijenjaar. Wat minder regen dan in de maanden juli en augustus zullen wij op prijs stellen. En de VBBN wens ik veel vitaliteit en een toegroeien naar grotere saamhorigheid. We zijn nieuwe wegen ingegaan in 1993. Een bestuur van zeven in plaats van twintig, meer verantwoordelijkheid en een zwaardere positie voor de groepsbesturen en vooral een betere wijze van communiceren. Ik durf dat al te zeggen: een betere communicatie. Het is waarneembaar in de groepsvergaderingen, het was zeker zo in de bijeenkomst met de groepsbesturen in Wageningen. Ik hoop dat ook zij die, begrijpelijk, aarzelingen hadden, er nu wat vertrouwen in krijgen. Ik ga nog even door met u dingen te vertellen die ik ook van horen zeggen heb. Want ik heb intussen twee Hoofdbestuursvergaderingen, één Bedrijfsraadvergadering en een vergadering van het Landbouwschap gemist en alles gaat gewoon door. Ik moet natuurlijk zeggen, tot mijn vreugde, maar je vraagt je wel eens af wat de zin van mijn voorzitterschap eigenlijk is. Enfin, in elk geval heb ik meer tijd voor mijn PC. Het gaat met mijn gezondheid overigens nog steeds vooruit, maar vervelend is dat er een wachtlijst is voor het verdere onderzoek. Misschien moet Heyta maar eens bellen dat ik niet langer gemist kan worden. Hoewel, alles gaat toch gewoon door? Ik wil van deze plaats allen die van hun meeleven blijik gaven, hartelijk danken. Ik heb nu ervaren hoe heilzaam zo iets is, als je even in de put zit. Een verder bericht uit de ziekenboeg betreft de heer Pierre van Assche, die in Frankrijk een val maakte en voor

de gevolgen daarvan verpleegd werd in Perigueux en later in Brugge. Hij is weer thuis, maar imiteert de voorzitter door afwezig te zijn bij vergaderingen.

Mijn eigen eerste activiteit was een bijeenkomst van de leesgroep van het boek over 100 jaar VBBN waaraan Wieb Top gestaag voortwerkt. Voor mij is dit onderwerp ondermeer van belang omdat ik steeds beter begrijp hoe de huidige organisatie is ontstaan. En ook - maar dat is een ervaring van alle ouderen - dat er ook nu weinig nieuws onder de zon is.

In de vergadering van de Bedrijfsraad is gesproken over de nieuwe bepalingen ten aanzien van grensoverschrijdend verkeer en elders vindt u de bijzonderheden in een stukje van Wim van den Hoeven. Deze bepalingen zijn vervat in een stelsel van regels die voor alle dieren gelden, en zo kunnen wij helaas niet al onze wensen vervuld krijgen. Verder is besloten om de Commissie Koninginneteelt weer los te koppelen van de Bedrijfsraad, omdat gebleken is dat doelstelling en vergaderfrequentie niet overeenkomen met het besturen van een 'operationele' club. De Commissie valt nu weer onder de VBBN, maar uitdrukkelijk zij gesteld dat die openstaat voor leden van andere bonden. In december zijn de gesprekken met belanghebbenden gestart om de juiste vorm en werkwijze te bepalen.

In de vergadering van het Landbouwschap is verder gesproken over het diagnostisch onderzoek van de Gezondheidsdienst voor Dieren, maar besluiten zijn nog niet gevallen. Terug naar de VBBN. Net als je het gevoel krijgt dat je de financiën een beetje onder de knie krijgt, duiken er weer nieuwe wensen op. De Open Dag heeft aangetoond dat er in het Bijenhuis behoefte is aan een nette lokaliteit waarin op verantwoorde wijze een honingkeuring en een cursus voor honingkeurmeester kan plaatsvinden. Ruimte is er genoeg, maar de inrichting kost uiteraard weer wat geld. We bekijken of het tot de mogelijkheden behoort.

De reacties op onze oproep voor bestuursleden is maar heel karig beantwoord. U zult er dus rekening mee moeten houden dat een groot deel van het huidige bestuur op een herverkiezingsvoordracht zal komen. Tot onze vreugde heeft de heer Henseler gezegd zijn bestuurslidmaatschap van een jaar, nog met een jaar te willen verlengen. Wel zijn wij geslaagd in het formeren van een selectiecommissie en die bestaat uit ondergetekende, en verder twee leden van buiten het bestuur, de heren L. Kamerling uit Zeeland, die lid was van de structuurcommissie, en de heer J. Plaizier, secretaris groepsbestuur Utrecht. De werkzaamheden van de commissie vinden plaats in december.

Ter voorkoming van een teruggang in het ledental heeft het HB een premie uitgelooft voor verenigingen die een ledenwinst van 5, 10 of meer leden weten te boeken. Bijzonderheden in de Nieuwsbrief, die dankzij de nieuwe PC, in een nieuw jasje is gestoken. En er wordt druk gewerkt aan ondersteunend materiaal voor ledenwerving. Aan het begin van het nieuwe seizoen zal dit beschikbaar zijn.

Van onze Juridisch Adviseur is een stuk ontvangen waarin de rechtspositie van de groepen en subverenigingen na de wijziging van onze bestuursstructuur nog eens uit de doeken is gedaan. Binnenkort is dat voor u beschikbaar.

U begrijpt, ik heb een paar zaken gelicht uit een veelheid die aan de orde is en gewoon hun voortgang hebben. En daarmee bent u weer even bijgepraat.

Thema-avonden Koninginneteelt VBBN Veluwe-Noord te Uddel

In het gemeenschapshuis te Uddel worden ook dit jaar weer drie thema-avonden over koninginneteelt georganiseerd. De onderwerpen zijn:

- op dinsdagavond 15 februari 1994 van 20.15-22.30 uur: de voorbereidingen voor koninginneteelt, de starter en het pleegvolk inclusief een seizoenplan.
- op dinsdagavond 22 februari 1994 van 20.15-22.45 uur: het wel en wee der darren, de bevruchting van koninginnen, het invoeren en de stille moerwassing.
- op dinsdagavond 1 maart 1994 van 20.15-22.45 uur: selectie en planning.

De thema-avonden worden gegeven door de heer J. Lamé. De kosten per avond zijn elk afzonderlijk f 12,50, incl. documentatie. Deze dag is toegankelijk voor VBBN-, ANI-, ABTB- en NCB-leden. Inl. en organisatie: C. v.d. Wal, Randweg 43, 8071 XK Nunspeet. Tel. 03412-51206.

VBBN Studiedag 'Broedziekten'

De VBBN en de studiegroep Utrecht organiseren op zaterdag 5 februari 1994 in de Collegezaal Diergeneeskunde van de Rijksuniversiteit Utrecht een studiedag over broedziekten.

Onderwerpen: Biologie, verspreiding en voorkomen van Amerikaans vuilbroed; situatie Amerikaans vuilbroed in Nederland; overheidsregelingen bijenziekten; relatie bijenvolk en broedziekte en diverse presentaties.

Sprekers: Dr. J. van Praagh, Dr. F.J. Jacobs, H. van Schuppen en Drs. J. Veenhof

Bijdrage in de kosten: VBBN-leden f 7,50, niet-leden f 10,-. Plaats: Jadelaan 1, Universiteitscentrum De Uithof te Utrecht. Lunch te bestellen bij aanvang van de studiedag.

Koninginneteeltdag 22 januari '94

Ook dit jaar kunnen wij voor de koninginneteeltdag weer beschikken over de collegezaal van de vakgroep Entomologie van de Landbouwniversiteit Wageningen. Binnenhaven 7 te Wageningen. De Binnenhaven bereikt men door op het kruispunt Mansholtlaan/Grintweg niet richting Bijenhuis (richting Bennekom) te gaan, maar richting Wageningen centrum aan te houden. Na 1,5 km maakt deze weg een scherpe bocht naar links, waarna aan de rechterzijde een ventweg begint. Deze ventweg volgt u tot voorbij de stenen beker, waarna u rechtsaf gaat richting hoofdingang. Bus 83 vertrekt 9 minuten voor het hele en het halve uur vanaf het NS station Ede-Wageningen. Deze bus brengt u naar de bushalte vrijwel voor het gebouw. U kunt ook een treintaxi nemen. Sprekers:

- dhr. J. Beetsma: 'Varroamijt-resistente bijen'.
- dhr. P. Liefbroer: 'Gang van zaken op Schiermonnikoog'
- Stichting Schiermonnikoog: 'Opzet en resultaat van de kruisingsproef met twee carnicalijnen'.

Verdere onderwerpen: grensoverschrijdend bijenverkeer; herhalingscursus K.I.; landbevruchtungsstations.

Het programma begint om 10.00 uur, ontvangst met koffie vanaf 09.30 uur. Wij streven ernaar om om 15.30 uur te stoppen. U wordt verzocht een lunchpakket mee te brengen. Per persoon wordt een bijdrage van f 10,- gevraagd.